

Stockholms
universitet

Dnr SU: SU-333-0078-22

Ert ärendenummer:
S2022/00562

2022-06-07

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och
drogforskning (SoRAD)

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Institutionen för folkhälsovetenskap

Remissyttrande: En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker (SOU 2021:95)

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning (SoRAD) vid Institutionen för folkhälsovetenskap, Stockholms universitet, har inbjudits att kommentera betänkandet *En möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker* (SOU 2021:95). *Gårdsförsäljningsutredningen* (SOU 2021:95) föreslår att försäljning av egenproducerad alkohol ska tillåtas på tillverkningsstället mellan klockan 10 och 20 i samband med betalt studiebesök eller produktföreläsning. För att hålla volymerna och diskrimineringen av andra producenter nere föreslår utredningen att mängden alkohol som får inhandlas per tillfälle begränsas till 0,7 liter spritdryck, 3 liter vin, 3 liter andra jästa produkter och 3 liter starköl. Det är kommunen som föreslås ge tillstånd för gårdsförsäljning och alkohollagens regler ska gälla även för gårdsförsäljning. Utredningen bedömer att gårdsförsäljning i denna form inte märkbart kommer att påverka folkhälsan.

Frågan om hur så kallad gårdsförsäljning, i någon form, skulle kunna införas i Sverige på ett sätt som är förenligt med EU-rätten och därmed bevarandet av detaljhandelsmonopolet och främjandet av folkhälsan har redan utretts två gånger. Efter att *Alkohollagsutredningen* (SOU 2009:22) bedömde att gårdsförsäljning inte var förenligt med EU-rätten så gav *Utredningen om vissa alkoholfrågor* (SOU 2010:98) förslag på *hur* gårdsförsäljning skulle kunna *utformas* för att vara förenligt med EU-rätten. Osäkerheten kring möjligheten att bevara Systembolaget blev dock avgörande för att det inte lades skarpa förslag. Föreliggande utredning gör ytterligare ett försök att utforma förslag som möjliggör införande av gårdsförsäljning i Sverige.

Forskningsstödet för minskad totalkonsumtion samt minskade sociala och medicinska skadeverkningar till följd av begränsad alkoholtillgänglighet, genom t.ex. detaljhandelsmonopol, är starkt. Det finns även ett starkt stöd för Systembolaget i den svenska befolkningen. Det är möjligt att gårdsförsäljningen *i sig* inte avsevärt skulle öka alkoholkonsumtionsnivån. Däremot utmanas desintresseringsprincipen, en av den svenska alkoholpolitikens grundpelare, om producenter med privata vinstintressen tillåts sälja egenproducerad alkohol. EU har tillåtit Sverige att behålla Systembolaget under förutsättning att det inte diskriminerar enskilda länder eller producenter.

Institutionen för folkhälsovetenskap

CHES | SoRAD

CHES är ett samarbete med Karolinska Institutet

Stockholms universitet
Stockholm University
SE-106 91 Stockholm

Besöksadress
Albanovägen 12
www.su.se/publichealth

Telefon: +46 8 16 20 00
E-post: jessica.storbjork@su.se

Gårdsförsäljning gynnar svenska producenter och utgör ett undantag till detaljhandelsmonopolet som därmed bidrar till att alkoholpolitiken inte längre är sammanhängande. Olika jurister gör fortsatt olika bedömningar av vad en prövning av EU-domstolen skulle innebära. Inte heller Finlands utvidgade gårdsförsäljning 2018, som är mer begränsad än utredningens förslag, har prövats av EU domstolen. Faktum kvarstår därmed att det inte går att utesluta att en EU-rättslig prövning kan leda till att den svenska alkohollagstiftningen ifrågasätts och Systembolaget äventyras.

Betänkandet ger inga nya eller övertygande skäl till att EU skulle anse gårdsförsäljning vara förenligt med detaljhandelsmonopolet. Därmed är avskaffandet av Systembolaget fortsättningsvis en reell risk ifall ärendet prövas av EU-domstolen.

Mot bakgrund av ovanstående **avstyrker SoRAD förslagen.**

Yttrandet har utarbetats av Jessica Storbjörk, Jenny Cisneros Örnberg och Lena Eriksson.

Beslut i detta ärende har tagits av institutionsstyrelsen vid Institutionen för folkhälsovetenskap 2022-06-09.

Föredragande har varit SoRAD:s föreståndare Jessica Storbjörk.